

Myšlení

Skutečné myšlení není zdaleka tak suchou a chladnou záležitostí, jak se mívá obvykle za to (např. když se mluví s jistou distancí o racionalitě apod.). V každém myšlení, které není pouhou rutinou, jsou významné tentativní momenty, uprostřed nichž se uplatňuje něco, co bychom mohli nazvat myšlením intuitivním. Prostě nás něco napadá, něco nám náhle jen lehce přijde na mysl. Někdy to je na první pohled nesmysl, někdy se nám zdá, že to je docela od věci a tedy pro naše téma cosi bezcenného, někdy si toho ani příliš nevšimneme. To je asi ten nejčastější případ. Bohatá a široká vzdělanost není v první řadě záležitostí obecné kulturnosti a kultivovanosti, ale je potřebná k tomu, abychom dovedli takové nápady vůbec zaznamenat, registrovat, abychom si jich dovedli všimnout – a ovšem abychom je dovedli zařadit do různých kontextů, dohlédnout jejich hlubší smysl a vzdálenější dosah, vůbec si je mechat dojít, dát jim nějakou formu, podobu, kterou bychom si zapamatovali nebo ještě lépe: kterou bychom jim mohli dát při zápisu malé poznámky. Naše široká vzdělanost může oněm nápadům poskytnout kontexty, v nichž se teprve objeví jejich mohutnost a síla a nejednou naprostá překvapivost. A ovšem umožní nám také něco méně radostného, když v onom nápadu odhalí již starou myšlenku nebo dokonce již dávno rozpoznáný omyl.

(Berlín, 930314-4)